

Pripomienky organizácií Klimatická koalícia, Greenpeace Slovensko a Budovy pre budúcnosť k návrhu Aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030 (LP/2024/560)

Pripomienky k návrhu Aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030 (INEKP), ktorý bol zverejnený dňa 16. 10. 2024 pod č. LP/2024/560 na portáli Slov-Lex: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/560>.

Pripomienky vychádzajú z usmernení Európskej komisie pre členské štáty (pozri [Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty](#) k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (2022/C 495/02)) a z odporúčaní Európskej komisie pre Slovensko z 18. 12. 2023 (pozri [Odporúčanie Komisie \(EÚ\) 2024/617 z 18. decembra 2023](#) týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Slovenska na roky 2021 – 2030).

V stanovenej lehote na pripomienkovanie týmto podávame nasledujúce pripomienky:

Pripomienka č. 1

Návrh aktualizácie INEKP žiadame prepracovať tak, aby obsahoval konkrétne implementačné kroky, jasnú trajektóriu dosiahnutia cieľov a transparentné financovanie opatrení. To zabezpečí, že ciele v oblasti dekarbonizácie a energetickej bezpečnosti budú reálne dosiahnuteľné a podložené konkrétnymi investičnými a politickými opatreniami.

Odôvodnenie

Predložený návrh Aktualizácie INEKP na dosiahnutie energetických a klimatických cieľov Slovenska do roku 2030 nespĺňa všetky kľúčové prvky reálneho plánu, keďže mnohé opatrenia nie sú implementovateľné, resp. ich implementácia nie je dostatočne podložená konkrétnymi krokmi a opatreniami. V dokumente chýba jasná trajektória, ako dosiahnuť stanovené ciele, a financovanie potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení nie je dostatočne rozpracované.

Konkrétne nedostatky:

- **Nedostatočná trajektória a implementačné kroky pre dosiahnutie cieľov:** Predložený materiál uvádza všeobecné ciele a zámery, avšak chýba konkrétna trajektória a

postupnosť krokov, ktoré by jasne demonštrovali, ako a kedy budú tieto ciele dosiahnuté. Viaceré opatrenia sú opísané veľmi všeobecne, bez konkrétnych detailov o tom, ako budú implementované.

Napríklad:

- Cieľ zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie (OZE) do roku 2030 (pričom aj navrhovaný cieľ je nedostatočný, pozri naša pripomienka nižšie) nie je dostatočne podložený implementačnými krokmi, vrátane postupu prijímania potrebnej legislatívy, rozvoja potrebnej infraštruktúry a integrácie týchto zdrojov do siete.
- Cieľ zvýšenia flexibility elektrizačnej sústavy a nasadzovanie inteligentných sietí nie je podložený konkrétnym plánom nasadzovania technológií (napr. na zvýšenie kapacít pre ukladanie energie alebo iných technológií, ako sú batériové systémy), časovým harmonogramom ani investičnými potrebami. Prítom je toto opatrenie kľúčové pre stabilitu siete a tým integráciu obnoviteľných zdrojov,
- **Nejasné financovanie opatrení:** Predložený materiál nedostatočne uvádza očakávané investičné potreby (celkový pohľad), finančné mechanizmy a zdroje potrebné pre plánované politiky a na implementáciu viacerých kľúčových opatrení. Je potrebné uviesť primerané verejné a súkromné mechanizmy financovania opatrení, vrátane využitia grantov, pôžičiek, technickej pomoci, verejných záruk, ako aj popísať úlohu Národnej banky SR v príslušných schémach.

Napríklad pre plánovanú modernizáciu energetickej infraštruktúry a výstavbu nízkouhlíkových zdrojov energie, ako sú veterné a solárne elektrárne, chýbajú podrobnosti o financiách na výstavbu a prevádzku, rovnako ako o plánovaných verejných a súkromných investíciách.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 2

Aktualizácia INEKP nebola pripravená v súlade s požiadavkami na skorú, účinnú a transparentnú participáciu všetkých relevantných aktérov a aktérok.

Odôvodnenie

Podľa oznámenia Komisie o usmerneniach (2022/C 495/02) majú členské štáty zabezpečiť skorú, účinnú a transparentnú participáciu všetkých relevantných aktérov a aktérok vrátane verejnosti pri príprave energetických a klimatických plánov. Zároveň, aby bola zabezpečená informovaná účasť stakeholderov, musia byť včas sprístupnené všetky relevantné dokumenty, správy a podklady od začiatku konzultačného obdobia.

Efektívna účasť verejnosti by mala podľa Európskej komisie zahŕňať dialóg so širokou škálou zainteresovaných strán vrátane občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov a miestnej samosprávy.

Podľa oznámenia Komisie (2022/C 495/02) sa vyžaduje vytvorenie platformy „viacúrovňového dialógu v oblasti energetiky a klímy“ na zapojenie zainteresovaných strán a diskusiu o rôznych scenároch plánovaných politík v tejto oblasti.

Tieto podmienky, ktoré vyplývajú z predpisov EÚ a odporúčaní Európskej komisie, ako aj z medzinárodného práva, napríklad z Aarhuského dohovoru, neboli splnené. Osobitne:

- **Včasný a dostatočný prístup k relevantným dokumentom:** Verejnosť aj väčšina záujmových skupín mala prístup k návrhu Aktualizácie INEKP až od 16. 10. 2024, a to len na 13 dní počas medzirezortného pripomienkového konania (MPK). Čo rozhodne nie je možné považovať za dostatočné aj vzhľadom na dĺžku, náročnosť a komplexnosť predloženého materiálu. Do zverejnenia návrhu bola k dispozícii len veľmi nekompletná verzia (ktorá sa zrejme postupne menila), a tak jej pripomienkovanie nemalo zmysel. O absolútne nedostatočných informáciách svedčia aj opakované žiadosti o informácie, ktoré podávala Klimatická koalícia (prvá žiadosť podaná 10. 7. 2024, druhá žiadosť podaná 27. 8. 2024 a jej pokračovanie podané 10. 10. 2024). Nimi sme sa okrem iného snažili zistiť aspoň časový rámec a harmonogram prípravy predloženého materiálu.

- **Účinná participácia:** Konzultácie sa obmedzili len na verejné prezentácie na podujatiach, ktoré boli väčšinou organizované stakeholdermi, a niekoľko bilaterálnych stretnutí, ktoré sa udiali na podnet stakeholderov. Túto skutočnosť dokladá aj odpoveď MH SR na žiadosť o informácie, podanú Klimatickou koalíciou dňa 17. 7. 2024.

Hoci bolo veľmi náročné pripomienkovať dostupný text, ktorý až do jeho oficiálneho zverejnenia počas MPK nejavil znaky aktualizácie (napr. zapracovanie odporúčaní Európskej komisie), Klimatická koalícia a partnerské organizácie podali opakované podnety a pripomienky k návrhu Aktualizácie INEKP. Naše podnety obsahovali aj žiadosť o skoré zapojenie do procesu aktualizácie. Predložený materiál však nezohľadňuje tieto pripomienky a nie je zrejmé, ako sa navrhovateľ s našimi pripomienkami vysporiadal.

Podnety a pripomienky Klimatickej koalície a partnerských organizácií:

- Dňa 14. 7. 2023, Klimatická koalícia: Podnety k návrhu Aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030
 - Dňa 14. 7. 2023, Cyklokoalícia: Pripomienky k návrhu Aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030
 - Dňa 16. 6. 2023, Klimatická koalícia: Pripomienky k účasti verejnosti na procese aktualizácie a žiadosť o stretnutie k príprave Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030
 - Dňa 17. 5. 2023, Klimatická koalícia, Priatelia Zeme-CEPA, Slovenská klimatická iniciatíva a Cyklokoalícia: Žiadosť o zapojenie do aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021-2030
 - Február 2023, Únia miest Slovenska a Priatelia Zeme-CEPA: Pripomienky k materiálu Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030
 - Október 2022, Cyklokoalícia: Podnety k aktualizácii Národného energetického a klimatického plánu 2021-2030
- **Viacúrovňový dialóg, vytvorenie platformy:** Napriek sľubom Ministerstva hospodárstva SR, že zriadi funkčnú pracovnú skupinu (dokonca tematické pracovné skupiny za účasti expertov a expertiek, vrátane z mimovládnych organizácií) v relatívne skorej fáze aktualizácie INEKP, nestalo sa tak.

Navyše nebol zabezpečený proces, ktorý by zahŕňal zraniteľné skupiny, environmentálne mimovládne organizácie a miestne komunity, na ktoré majú energetické politiky priamy vplyv. Je to v nesúlade so zásadou inkluzívnosti.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 3

V návrhu Aktualizácie INEKP v kapitole 1.3., časť iii. "Konzultácie so zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov a účasť občianskej spoločnosti a širokej verejnosti" navrhujeme dopracovať jasný a konkrétny opis transparentnosti procesu prípravy predloženého materiálu, participácie zainteresovaných skupín a zapojenia všetkých relevantných aktérov a aktérok.

Odôvodnenie

Návrh Aktualizácie INEKP neobsahuje dostatočné informácie na posúdenie kvality a dostatočnosti konzultácií so zainteresovanými stranami a účasti občianskej spoločnosti a širokej verejnosti, nakoľko:

- Neobsahuje jasný opis časového harmonogramu konzultácií, ktorý by ukázal, že verejnosť mala dostatok času efektívne participovať a dostatočný prístup k informáciám na účinné zapojenie sa do procesu.
- Nemá špecifikované, ktoré záujmové skupiny sa konzultácií zúčastnili, ani ako boli zapojení relevantní aktéri a aktérky, ako napríklad občianska spoločnosť či sociálni partneri. Z toho dôvodu nemožno potvrdiť dodržanie zásady celospoločenského prístupu ("whole-of-society approach").

Na tento nedostatok predloženého materiálu poukázala aj Európska komisia a vo svojich odporúčaníach z 18. 12. 2023 odporučila Slovensku doplniť do návrhu dokumentu jasný a podrobnejší opis konzultačných mechanizmov, časového plánu a spôsobu zapojenia všetkých relevantných aktérov a aktérok.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 4

V návrhu Aktualizácie INEKP v podkapitole 2.1.2. "Energia z obnoviteľných zdrojov", časť i. "Prvky stanovené v článku 4 ods. 2 písm. a)" žiadame upraviť výšku celkového podielu energie z obnoviteľných zdrojov, teda národný cieľ OZE do roku 2030. Konkrétne žiadame upraviť výšku podielu energie z obnoviteľných zdrojov na celkovom energetickom mixe, ktorú Slovensko plánuje dosiahnuť do roku 2030, na "aspoň 35 %". Túto zmenu požadujeme následne vykonať v celom predložennom materiáli.

Odôvodnenie

Je potrebné zohľadniť potenciál pre rozvoj udržateľných, bezpečných a nákladovo efektívnych obnoviteľných zdrojov, ako aj trendy ich vývoja, v rámci ktorých Slovensko zaostáva aj v porovnaní s krajinami strednej a východnej Európy.

Táto pripomienka nadväzuje na odporúčania Európskej komisie č. 2024/617 pre Slovensko zo dňa 18. 12. 2023 (resp. SWD(2023) 925 final), v ktorých sa jednoznačne uvádza potreba "výrazne zvýšiť ambíciu dosiahnuť podiel energie z obnoviteľných zdrojov (OZE) aspoň 35 % ako príspevok k záväznému cieľu Únie na rok 2030", ktorý bol stanovený na minimálne 42,5 %, optimálne 45 %. Takýto cieľ pre EÚ a jej členské štáty vyplýva z čl. 3 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001 v platnom znení, v súlade so vzorcom v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999. Okrem cieľa je nevyhnutné zahrnúť aj orientačnú trajektóriu, ktorá dosiahne referenčné body na roky 2025 a 2027 podľa článku 4 písm. a) bodu 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (odporúčanie č. 5).

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 5

V návrhu Aktualizácie INEKP v podkapitole 3.1.2. "Energia z obnoviteľných zdrojov", časť "Politika vyššieho využívania OZE" žiadame doplniť konkrétne politiky pre akceleráciu energie z obnoviteľných zdrojov.

Odôvodnenie

Materiál neobsahuje plány na dosiahnutie zrýchlenia a zefektívnenia procesov dôležitých pre rozvoj OZE. Slovensko má konkrétne záväzky, ktoré mu vyplývajú z Plánu obnovy a odolnosti SR, vrátane kapitoly REPowerEU, ako aj implementácie smernice (EÚ) 2018/2001 v platnom znení (RED III).

Tieto záväzky reflektuje aj Európska komisia vo svojich odporúčaníach zo dňa 18. 12. 2023 (odporúčanie č. 7): "Opísať predovšetkým to, ako [Slovensko] plánuje ďalej zjednodušovať povoľovanie, a podrobne opísať technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, pre ktoré plánuje rýchlejšími a jednoduchšími postupmi určiť „oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov“ (pozn.: tzv. akceleračné zóny)." A súčasne (odporúčanie č. 18): "Uviesť, ako sú politiky a opatrenia zahrnuté v aktualizovanom pláne v súlade s plánom obnovy a odolnosti Slovenska vrátane kapitoly REPowerEU."

Konkretizácia takýchto plánov, doplnenie už prebiehajúcich procesov (implementácia Plánu obnovy a odolnosti na sekcii NIKA Úradu vlády SR) a synchronizácia predloženého materiálu s inými politikami je dôležitá na zabezpečenie schodnej a efektívnej trajektórie slovenského hospodárstva k uhlíkovej neutralite.

Zrýchlený rozvoj OZE musí prebiehať podľa plánu, v súlade s mapovaním a metodikou dohodnutou medzi dotknutými stakeholdermi. Takéto plánovanie zabezpečí ochranu prírody a prospech aj pre samosprávy a ľudí v dotknutých komunitách.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 6

V návrhu Aktualizácie INEKP v kapitole 3.1. "Rozmer: dekarbonizácia", podkapitola 3.1.3. "Iné prvky tohto rozmeru" žiadame doplniť informáciu o ukončení podpory fosílnych palív, osobitne fosílného plynu a ropy: dokedy a aké kroky (politiky, rozhodnutia a opatrenia) plánuje Slovensko na úplné ukončenie podpory fosílnych palív.

Odôvodnenie

Návrh Aktualizácie INEKP opisuje v rôznych svojich častiach zámer podporiť a dokonca rozvinúť využívanie fosílnych palív. Napríklad sa v príslušnom kontexte uvádza:

- cieľom je zachovať postavenie SR v oblasti prepravy plynu prostredníctvom prepravnej siete,
- strednodobé a dlhodobé opatrenia smerujú predovšetkým k budovaniu, vzájomných prepojení prepravných sietí poskytujúcich možnosti na diverzifikáciu dodávok plynu a k budovaniu, resp. rozširovaniu zásobníkov plynu,

- vyjadrenie podpory konkrétnym projektom (súvisiacim s fosílnymi palivami) ... s cieľom maximalizovať využitie finančných prostriedkov z EÚ,
- podpora prechodu z uhlia na zemný plyn,
- opatrenia za účelom podpory ťažby plynu.

Podpora a plány súvisiace s fosílnymi zdrojmi výrazne prevyšujú plány, ktoré smerujú k dekarbonizácii slovenskej ekonomiky, napríklad cez zvyšovanie energetickej efektívnosti a využitie obnoviteľných zdrojov energie. Prítom také je celkové smerovanie EÚ, také sú záväzky, napríklad podľa čl. 3 a Prílohy I Governance Regulation, a taktiež konkrétne usmernenia Európskej komisie aj k aktualizácii predloženého materiálu. Dlhodobé plány na podporu fosílného plynu nielenže nereflektujú európske plány, ale zároveň vystavujú Slovensko rizikám vyplývajúcim zo závislosti od tohto zdroja. Tento prístup nezodpovedne vystavuje obyvateľstvo nestabilnému zvyšovaniu cien energií a nezabezpečuje bezpečné dodávky energií. Zároveň je v priamom rozpore so snahou o znižovanie emisií skleníkových plynov, keďže fosílny plyn je zdroj, ktorý produkuje významné množstvo metánu, najmä pri ťažbe a preprave - čo odporuje našim záväzkom aj morálke.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 7

V návrhu Aktualizácie INEKP v podkapitole 3.4.4. "Energetická chudoba" žiadame doplniť:

- informáciu a konkrétne opatrenia na zabezpečenie súladu medzi predloženým aktualizovaným INEKP a sociálno-klimatickým plánom,
- konkrétny plán a harmonogram prijatia právnej definície energetickej chudoby,
- podrobný odhad počtu domácností ohrozených energetickou chudobou a konkrétne ciele a opatrenia, ktorými štát plánuje toto číslo znižovať v období do roku 2030,
- prepojiť programy na podporu zraniteľných domácností s opatreniami zameranými na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energie.

Odôvodnenie

Podľa článku 4 ods. 2 a článku 6 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 o zriadení Sociálno-klimatického fondu majú členské štáty zabezpečiť súlad a konzistentnosť medzi svojím sociálno-klimatickým plánom a aktualizovaným INEKP.

Podľa článku 3 Governance Regulation a v súlade s odporúčaniami Európskej komisie (EÚ) 2023/2407 o energetickej chudobe majú členské štáty v aktualizovanom INEKP uviesť podrobný odhad počtu domácností ohrozených energetickou chudobou.

Podľa oznámenia Komisie (2022/C 495/02) je riešenie energetickej chudoby nevyhnutné pre zabezpečenie spravodlivej transformácie a členské štáty majú povinnosť vytvoriť jasnú "legislatívnu definíciu energetickej chudoby" a konkrétne opatrenia na podporu zraniteľných domácností.

Podľa odporúčaní Európskej komisie z 18. 12. 2023 v návrhu Aktualizácie INEKP zatiaľ nie je stanovená jasná právna definícia energetickej chudoby. A hoci sa uvádza, že prebiehajú práce na tejto definícii, chýba konkrétny harmonogram jej prijatia a implementácie.

Návrh obsahuje len všeobecné nástroje na riešenie energetickej chudoby, pričom absentujú konkrétne opatrenia a cieľové hodnoty pre jej znižovanie. Slovensko preto zatiaľ nenastavilo dostatočne účinné mechanizmy na pomoc zraniteľným domácnostiam.

Na základe odporúčaní Európskej komisie z 18. 12. 2023 chýbajú konkrétne kroky na podporu zraniteľných skupín v podobe dostupných programov na renováciu budov a prístupu k obnoviteľným zdrojom energie. Navyše je potrebné stanoviť konkrétny cieľ na zníženie energetickej chudoby a jasne definovať opatrenia na jeho dosiahnutie.

Návrh Aktualizácie INEKP neobsahuje ani dostatočný odhad počtu domácností ohrozených energetickou chudobou, ako je požadované v čl. 3 Governance Regulation a v súlade s odporúčaním Komisie (EÚ) 2023/2407 o energetickej chudobe. Odhad domácností ohrozených energetickou chudobou je uvedený na strane 201 v časti i. podkapitoly 3.4.4 "Energetická chudoba", kde sa odhaduje, že približne 8,4 % slovenských domácností je ohrozených energetickou chudobou. Tento návrh vychádza zo štúdie SAV a zohľadňuje príjmovú situáciu a výdavky na energiu, pričom sa využíva životné minimum na určenie prahovej hodnoty pre energetickú chudobu.

Predložený materiál neobsahuje konkrétne merateľné ciele na zníženie počtu domácností ohrozených energetickou chudobou. Na strane 199 sa uvádza, že znižovanie energetickej chudoby je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje prijatie legislatívnych úprav, medzirezortných opatrení a nastavenie podporných mechanizmov. Spomína sa len, že legislatívne opatrenia už platné v Slovenskej republike, ako je zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti, prispievajú k zlepšeniu energetickej efektívnosti a znižovaniu energetickej chudoby. Nie je tu

však uvedený jasný časový harmonogram alebo konkrétne termíny. Tieto odkazy sú veľmi všeobecné a nedostatočné, čo kritizovala aj Európska komisia vo svojich odporúčaníach.

V oznámení Komisie o usmerneniach (2022/C 495/02, resp. C/2022/9264 final) Európska komisia vyzýva členské štáty, aby „do aktualizovaných NEKP v čo najväčšej miere zahrnuli podkladovú analýzu potrebnú na vypracovanie sociálno-klimatických plánov“ a aby vysvetlili, „ako ich plán využíva výnosy zo Sociálno-klimatického fondu na dosahovanie príslušných zámerov, cieľov a príspevkov.“

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 8

V návrhu Aktualizácie INEKP, v podkapitole 2.4.3 "Integrácia trhov", časť "Trh s elektrinou", a naprieč dokumentom v súvislosti s rozvojom flexibilnej elektrizačnej sústavy žiadame doplniť konkrétne ciele pre reakciu na dopyt po energii ("demand-side response") a spresniť rozvoj moderných riešení. Taktiež žiadame vypracovať podrobný plán na posilnenie elektrizačnej sústavy s cieľom umožniť integráciu obnoviteľných zdrojov energie a rozvoj energetických komunít na celom území Slovenska.

Odôvodnenie

Napriek tomu, že dokument sa zameriava na integráciu obnoviteľných zdrojov energie, odporúčania Európskej komisie tiež vyžadujú zahrnutie konkrétnych cieľov pre reakciu na dopyt po energii ("demand-side response") a podporu moderných riešení, ktoré umožnia spotrebiteľom a spotrebiteľkám aktívne reagovať na zmeny cien a podmienky trhu. Tento aspekt však v návrhu nie je dostatočne rozpracovaný. Súčasná prax, kde distribučné spoločnosti v niektorých častiach Slovenska odmietajú pripojenie obnoviteľných zdrojov kvôli nedostatočnej kapacite prenosovej sústavy, poukazuje na nevyhnutnosť strategického plánu na posilnenie sústavy a umožnenie rozvoja energetických komunít vo všetkých regiónoch.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 9

V návrhu Aktualizácie INEKP, v podkapitole 2.4.3. "Integrácia trhov", časť "Inteligentné siete" a ďalej prierezovo v dokumente pri téme inteligentných sietí a meracích systémov žiadame doplniť podrobnejšie informácie o tom, ako budú tieto systémy podporovať flexibilitu siete a ako umožnia lepšie riadenie dopytu, najmä prostredníctvom technológií, ako je smart grid alebo energy storage. Žiadame, aby predložený dokument zohľadňoval zabezpečenie dostupnosti technológií, ako sú inteligentné meracie systémy, pre všetkých záujemcov a záujemkyne o využívanie služieb zdieľania elektriny. Osobitná pozornosť by mala byť venovaná ľuďom ohrozeným energetickou chudobou, pre ktorých sú tieto technológie kľúčové pri správe spotreby energie, znižovaní nákladov a predchádzaní finančným ťažkostiam spojeným s energetickou neefektívnosťou.

Odôvodnenie

Detaily o nasadzovaní konkrétnych technológií a nástrojov riadenia dopytu chýbajú. Dostupnosť inteligentných meracích systémov je nevyhnutná pre spravodlivý prístup k energetickým službám, pretože umožňuje lepšiu kontrolu a optimalizáciu spotreby, čo vedie k zníženiu nákladov. Ľudia ohrození energetickou chudobou môžu vďaka týmto technológiám lepšie spravovať svoju spotrebu, predísť finančným ťažkostiam a zvýšiť energetickú efektívnosť. Zabezpečenie ich prístupu k týmto riešeniam podporuje sociálnu spravodlivosť a pomáha plniť ciele v oblasti znižovania emisií a energetickej udržateľnosti.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 10

Do návrhu Aktualizácie INEKP v súvislosti s rozvojom a podporou energetických spoločenstiev žiadame:

- doplniť plán na rozvoj energetických spoločenstiev,

- rozpracovať odstránenie bariér, ktoré bránia vzniku a rozvoju energetických spoločenstiev.

Odôvodnenie

Napriek tomu, že Slovenská republika prebrala do právneho poriadku požiadavky vyplývajúce z balíčka „Čistá energia pre všetkých Európanov a Európany“, ktorý má za cieľ nediskriminačnú účasť obnoviteľných zdrojov na všetkých trhoch s energiou, obnoviteľné zdroje a energetické spoločenstvá stále čelia bariéram, ktoré bránia ich efektívnemu rozvoju. Navrhujeme, aby INEKP obsahoval konkrétny plán, ako odstrániť konkrétne finančné a byrokratické prekážky, ktoré bránia rozvoju energetických komunít, osobitne:

- Zvýšiť kapacitu prenosovej sústavy, aby energetické spoločenstvá mohli vznikáť na celom území Slovenska.
- Členom a členkám energetickej komunity bezplatne vymeniť inteligentný elektromer do 3 mesiacov.
- Zvýšiť maximálny inštalovaný výkon fotovoltických zariadení z 10 kWp na 50 kWp na jeden merač.
- Odstrániť obmedzenia prístupu k energetickej komunite na regionálnom základe.
- Odstrániť distribučné poplatky pri spoločnom využívaní energie v rámci bytového domu, znížiť daň a distribučné poplatky pre členov energetického spoločenstva.
- Vytvoríť osobitnú finančnú schému, ktorá bude podporovať rozvoj energetických komunít so separátnym programom cieleným na ľudí ohrozených energetickou chudobou.
- Vytvoríť informačný "one-stop-shop" pre záujemcov a záujemkyne o energetické spoločenstvá.

Pripomienka je zásadná.

Pripomienka č. 11

V návrhu Aktualizácie INEKP, v rámci stanovenia cieľovej hodnoty ročných úspor energie na úrovni ekvivalentných úspor energie v budovách podľa čl. 6 odseku 1, navrhujeme stanoviť cieľovú hodnotu ročnej úspory energie na úrovni 104,28 GWh (bez pre násobenia podielom

obnoviteľných budov), tak ako vyplýva z výpočtu MH SR.

Odôvodnenie

Metodika výpočtu cieľovej hodnoty MH SR nie je v súlade s príslušným odporúčaním EK a zámerom samotného článku smernice. Výslednú cieľovú hodnotu pre čl. 6 aj v prípade alternatívneho prístupu nemožno násobiť podielom budov verejného sektora obnoviteľných do energetickej triedy A0 do roku 2030 vzhľadom na nákladovú efektívnosť a technickú uskutočniteľnosť. Takýto postup je v plnom rozpore s daným odporúčaním a so zámerom smernice.

Navrhujeme dodržiavať postup stanovený odporúčaním Komisie (EÚ) 2024/1716 z 19. 6. 2024, ktorým sa stanovujú usmernenia k výkladu článkov 5, 6 a 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791, a ktoré teda stanovuje presný výklad a odporúčania implementácie čl. 6 uvedenej smernice. Vo vzťahu k implementácii, postupu a stanoveniu cieľov pre čl. 6 upravuje dané odporúčanie viacero nejasností, ktoré v samotnom znení smernice neboli dostatočne interpretované.

Odporúčanie detailne popisuje možnosti a postup stanovenia cieľa pre čl. 6 z pohľadu toho, aké budovy sa zahŕňajú do zoznamu budov, ktorý sa používa na výpočet ročnej požiadavky na obnovu (t. j. do východiskovej hodnoty), aj v prípade využitia alternatívneho prístupu.

V tabuľke č. 3 odporúčanie jasne popisuje, ktoré budovy sa zahŕňajú do východiskovej hodnoty pre výpočet ročného cieľa. Podľa tabuľky 3 sa zahŕňajú do východiskovej hodnoty aj budovy, ktorých premena na budovy s takmer nulovou potrebou energie nie je technicky, ekonomicky alebo funkčne uskutočniteľná (článok 6 ods. 2 pododsek 2). Postup MH SR je teda v rozpore s týmto odporúčaním.

O rovnakom postupe hovorí aj druhý odsek bodu 5.2 daného odporúčania. Podľa odporúčania platí, že ak členské štáty posúdia, že premena určitej budovy na budovu s takmer nulovou potrebou energie nie je technicky, ekonomicky alebo funkčne uskutočniteľná, a takúto budovu obnovia na nižšiu úroveň, nezapočítajú obnovu tejto budovy do plnenia požiadavky. Tieto budovy sa však naďalej zahŕňajú do zoznamu budov, ktorý sa používa na

výpočet ročnej požiadavky na obnovu (t. j. do východiskovej hodnoty). Postup MH SR je teda aj v tomto prípade v rozpore s týmto odporúčaním.

Rovnako tak považujeme za nesprávnu metodiku stanovenia podielu budov verejného sektora obnoviteľných do energetickej triedy A0. Podľa metodiky MH SR ide o priemer obnovených budov terciárneho sektora do energetickej triedy A0 v období rokov 2014 – 2023. Takýto predpoklad považujeme za nesprávny. Požiadavka na dosiahnutie energetickej triedy A0 je platná pre budovy verejného sektora od roku 2018 a pre všetky ostatné budovy od roku 2021. Minimálnu požiadavku na energetickú hospodárnosť budovy je zároveň povinné splniť k času podania žiadosti o stavebné povolenie. Uvažovať s podielom budov v roku 2014 až 2018 považujeme za vysoko nesprávne a zavádzajúce. Budovy, ktoré museli splniť požiadavku na energetickú triedu A0, sa začali kolaudovať s odstupom roka až dvoch od nadobudnutia platnosti tejto požiadavky. V realite je teda toto obdobie ešte o niečo posunuté.

Nadobudnutie platnosti požiadavky na energetickú triedu A0 možno badať na výraznom vzostupe počtu budov obnovených do triedy A0 v rokoch 2020 až 2023. Predovšetkým teda v roku 2023, keď sa začali kolaudovať prvé obnovené budovy terciárneho sektora (mimo verejných budov) do triedy A0. Ide o viac ako 7-násobný nárast oproti rokom 2014 – 2017, kedy požiadavka na triedu A0 nebola vôbec platná. Z tohto dôvodu je zrejmé, že cieľom metodiky MH SR bolo výrazne znížiť cieľovú hodnotu úspor energie. Takýto postup je však v plne v rozpore so zámerom samotnej smernice a považujeme ho za nesprávny.

Zároveň je nutné poznamenať, že úroveň A0 je stanovená na základe výpočtu nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budovy, ktorý bol naposledy realizovaný v roku 2023. Výpočet potvrdil, že úroveň A0 je nákladovo optimálna a nemožno preto stanovovať výpočet cieľa na základe predpokladov o budovách, ktoré sú neobnoviteľné do úrovne A0.

Pripomienka je zásadná.

Kontaktná osoba: Dana Mareková, dana.marekova@gmail.com

24. 10. 2024